

ALICE HOFFMAN

Galambok őrizői

HiSTORY
VÁLOGTÁS

AZ IDŐSZÁMÍTÁSUNK SZERINTI hetvenedik évben kilencszáz zsidónak hónapokig sikerült feltartóztatnia a római seregeket a júdeai sivatagban, Masadában. Az ókori történetész, Josephus Flavius szerint két nő és öt gyerek élte túl a rómaiak mészárlását. Ez a történelmi esemény adja a háttérét négy különleges, érzékeny nő lenyűgöző történetének, akik mind más úton érkeztek Masadába. Yael édesanyja szülés közben életét vesztette, amit az apja soha nem tudott megbocsátani. Revka, a néhai pék felesége végignézte, ahogy a római katonák brutálisan meggyilkolják a lányát, ráhagyva unokáit, akik a szörnyűségek hatására megnémultak. Aziza egy harcos lánya, akit fiúként neveltek fel, rettenthetetlen lovas és ügyes mesterlövész. Shirah az ősi mágia és gyógyítás mestere, hátborzongatóan éles elméjű, erős asszony.

Miközben a rómaiak egyre közelebb érnek, négy rendkívüli, bátor nő élete keresztesedik az ostrom kétségbeesett napjaiban. Valamennyien galambtartók és valamennyien titoktartók – kik ők, honnan jöttek, ki nemzette őket és kiket szerettek.

Alice Hoffman a New York Times bestseller szerzője, eddig négy regénye jelent meg magyarul. A *Galambok őrizői* különleges alkotás.

Az író nő a markáns karaktereket új, tőle szokatlan helyszínnel ötvözi – a gyönyörű nyelvezet és a könnyed, elringató történet azonban a régi. Finom mágikus utalások színezik szokatlan asszociációkkal fűszerezve, így az olvasók bátran szabadjára engedhetik a képzeletüket.

ALICE HOFFMAN 1952. március 16-án született New York Cityben; Long Islanden nőtt fel. A középiskola elvégzése után, 1969-ben az Adelphi Egyetemre iratkozott be, ott szerzett alapidomát, majd Mirrelles-ösztöndíjjal a Stanford Egyetemen tanult írásművészetet 1973–74-ben. Bostonban és New Yorkban él jelenleg.

NEW YORK TIMES BESTSELLER

MÉLTATÁSOK

a Galambok őrizői című regényről

„Alice Hoffman regényében mesterien szövi össze a valós és kitalált tényeket. Ez lenyűgözően izgalmas, szenvedélyes ballada négy nőről, akik együtt őrzik Masada fehér galambjait. Hoffman prózája ellenállhatatlanul szép, amit a *Galambok őrizői*ben a történelem tesz igazán feledhetetlenné.”

USA TODAY

„Élvezetes olvasmány; szívmengető és szívet tépő, izgalmas regény, amit a dús képzelet tesz még gazdagabbá. Kiváló stílus, megragadó téma, érzékletes történetmondás. Bűvös mese, amely sokáig megmarad emlékezetünkben.”

THE BOSTON GLOBE

„Gyönyörű, szívhez szóló történet. A huszonegyedik századi irodalom jelentős darabja.”

TONI MORRISON, NOBEL-DÍJAS ÍRÓ

A regény női szereplői tesben és lélekben is erősek, a testi-lelki szerelemben elemi női vágyaik vannak; gyermekeikben élnek. A szerző terjedelmes, bonyolult szöveg-szövetű, mély mondanivalójú új regényét olyan elkötelezettséggel, olyan komoly szándékkal ágyazza a Szentföld történetébe, ami leghűbb rajongóinak is meglepetés.

ENTERTAINMENT WEEKLY

HISTORY
VÁLOGATÁS

ALICE HOFFMAN

Gyalmbok őrizői

— részlet —

AMIKOR MÁR nem tudtunk tovább menni, megálltunk egy pihenőhelyen, egy oázisnál, amiről az orgyilkos barátai elragadtatással beszéltek. Minden zelótának volt terve arra az esetre, ha katasztrófa következne be, volt helye, ahova szükség esetén meneküljön. Ez volt az első megálló, egy kis zöld terület, ahol a zúrzavarban elmenekült tevék gyülekeztek. Az állatok elfutottak, amikor közeledtünk; port rúgtak fel, féltek, hogy kötelet dobunk a nyakukra, és ugyanúgy nem akartak rabszolgák lenni, ahogy mi sem. Cédrátfá nőtt ezen a helyen. A fa gyümölcsének neve *pri etz hadar*, a citromra emlékeztető *etrog*, amiből dzsemet főznek. Ütődött, megzúzott gyümölcsöket találtunk; savanyú volt méz nélkül, semmi nem édesítette, de nem bántuk. Éhesek voltunk és szomjasak. Szó nélkül ettünk, behabzsoltuk szerény vacsoránkat. A távolban láttuk Jerusalaím égő városát. A füst tölcser alakban szállt fel, aztán eltűnt. A felettünk álló nagyon fényes csillagokat számoltam. Sia mellettem ült és suttogott. Azt mondta, szerinte biztosan nagyon jó jel, hogy utazásunk első éjszakáján citrusgyümölcsöt találtunk, és bár nem vitakoztam vele, én ezt egészen másként gondoltam. Ez

a keserű gyümölcsű fa nem más, mint kulcs egy ajtóhoz; ez az ajtó pedig a pusztába nyílik.

Meghallottam, amit apám és Ben Simon beszélt. Nem Alexandria vagy Ciprus felé megyünk. Az ősi úton haladunk, ami a Sós-tenger felé visz; a kárhozottak útján. Ott, ahová megyünk, *Av* havában a madarak éjjel sem képesek repülni. Túl nagy a forróság, a levegő nem hűsül; olyan, mint valami kemence. A köveken kegyeret lehet sütni. Oly mélyen behatolunk a pusztaságba, amilyen mélyen csak tudunk, mert apám úgy hitte, ott találjuk a zelótákat és erődjeiket, s valahol az én bátyámat is.

Azon az éjszakán, amikor elmenekültünk, miközben a Templom égett, az ég tűzgyűrűvel volt szegélyezett, könnyű szellő támadt. Ez lesz a leghűvösebb éjszaka, amiben részünk lehet, mielőtt bevesszük magunkat a pusztaságba. De volt még valami, ami beűzött engem abba az égő világba azon az éjszakán, amikor Jerusalaím városából elmenekültünk. Lesétáltam egy kúthoz, amihez már régóta nem jártak. Vize elapadt. Ez egyáltalán nem volt meglepetés. Az emberek gyakran hazudtak a vízről; tavakat ígértek ott, ahol egy csepp víz sem volt; vízről álmodtak egy porból levő világban. De ha az ember négykézlábra ereszkedik, találhat sarat. Összeszorított ujjaink között a víz átszűrődik annak, aki hajlandó letérdelni érte. Nem voltam olyan büszke, hogy ezt ne tegyem meg.

Elhatároztam, hogy megszerzem, amit akarok; sikerült ujjaim között és kék sálkendőmön át megszűrve fél korsót megtöltenem zavaros vízzel. Amikor végeztem és szomjúságtól mohón felálltam, nem láttam a csillagos eget, sem Jerusalaím városának tüzeit, csak a másik orgyilkost, Ben Simont, aki engem nézett. Karom csupa sár volt, tunikám megnyílt. Éreztem, hogy elpirulok, merő hőség öntött el belülről. Nem értettem, miért jelent meg a sötétből, és miért maradt ott. A nevemet sem tudja. Azt hittem, elfordul, de csak nézett sokáig, úgy, ahogy egy férfi nézi a szarvast, hogy megítélje,

túl messze van-e ahhoz, hogy üldözőbe vegye, vagy éppen elég közel ahhoz, hogy elkapja. Bólintott, és akkor már tudtam: egyáltalán nem vagyok láthatatlan.

ÚGY SZÁMOLTAM a pusztaságban töltött napokat, hogy éles kővel vágást ejtettem lábamon. A mi népünknek nem szabad felsértenie magát; ezt a pogányok és a nomádok teszik gyászukban. *Ne vaddaljátok be testeteket halottért*, parancsolta az Úr, ahogy az írva van Mózes harmadik könyvében. De csak a pusztaság hangját hallottam, a Mindenható szavait nem. Ruhám alatt rejtettem el a vágásokat. Abban az életben, amiben részünk volt, a fájdalomhoz hozzá kellett szoknunk, hogy biztosítsuk magunkat ellene. Inkább magamat sebezem meg, mintsem hagyjam, hogy más megsebezzen, ezért megbánás nélkül, szándékoltan vettem magamat bele ebbe a szokásba.

Ez volt az első alkalom, hogy megszegtem törvényeinket. Ez után a többi könnyen ment. Kénytelen voltam Siával és gyermekeivel lenni, pedig szívesebben lettem volna egyedül. Mégis kedves volt velem és hozzászoktam. Mivel idősebb volt nálam és férjes asszony, azt hittem, azt várja, engedelmeskedjek neki, de ő nővérének tekintett, és kezdtem élvezni társaságát. Voltak napok, amikor nevetünk, és sanyarú életünket játékkal vidítottuk, bár a férfiak komor pillantást vetettek ránk. Jól tudtunk együtt dolgozni; gyűjtöttük azt a néhány ehető zöld növényt, amit találtunk, ragut főztünk a magunkkal vitt egyre fogyó olajból és olajbogyóból, szárított fűgéből és lencséből. Tábortűzünk forró kövein lepénykenyeret sütöttünk hamuban. A férfiak néha elmentek vadászni, hoztak egy-egy fogoly madarat, amit a raguba főztünk.

Mélyen meghatott, milyen jó anya Sia; mennyire türelmes a gyerekeivel, amikor lármázva figyelmét követelik. Fiai alig nőttek

ki a csecsemőkorból; minden éjjel altatót énekelt nekik; elhatározta, hogy nem hagy fel a szerető kedvességgel, amit a magunk mögött hagyott világban ismertek. Valahányszor énekelni hallottam, az alexandriai lányra gondoltam, aki rám vigyázott, mert nekem nem volt anyám. Gyakran aludtam el a gyerekek mellett, és azt képzeltem, hogy Sia nekem dúdolja altatóit. Új barátnőm fáradhatatlanul fésülte ki a hamut, ami Jerusalaím városának tűzhalálából a hajamba hullt. Amikor találtunk egy sekély tavat, rohanvást indultunk felé, amint megpillantottuk a víz csillogását; bármily rövid időre is, de meg tudtunk feledkezni körülményeinkről, és úgy fröcsköltük egymást, mintha nővérek lennénk valóban.

Titokban folytattam a pusztaságban töltött idő mérését úgy, hogy minden nap bemetszettem bőrömet. Ezt nem árultam el senkinek, de önkéntelenül is tudatomban volt Ben Simon jelenléte, amióta megláttam a heget az arcán. Valahányszor láttam, hogy engem néz, lábamat gyorsan eltakartam. Nem akartam, hogy megtudja, ki vagyok valójában: eltaszított, csúnya, kérges kezű lány. És mégis volt bennünk valami közös; talán mert mindkettőnk bőre heges volt. Nyilvánvalóan úgy látott engem, ahogy senki más. Láttam, arca átalakult, ahogy engem nézett; volt pillantásában valami égető és vakmerő. Aztán olyan érzésem volt, mintha csak akkor élnék, amikor ő rám néz. Pusztja jelenléte olyan volt, mint a darázscsípés; magára vont a figyelmemet. Kezdtém tűnődni rajta, vajon hogyan szerezte azt a sebet, és milyen sötét ügyei lehettek Jerusalaím városában. Folyamatosan jelenvaló, lassan parázsló gondolatok kavarogtak a fejemben róla, olyan gondolatok, amik felzaklattak engem, és úgy éreztem, áruló vagyok, bár nem tettem semmi rosszat.

Egyszer halvány holdfénynél lementem a tóhoz, ahol Sia és én fürödtünk. Szokásunk szerint hószám idején elkülönültem a többiek-től. A vérzésnek vége lett, és meg kellett tisztitanom magamat. Jerusalaím városában ilyenkor a *mikvébe* mentünk fürdőt venni.

Itt csak egy tó volt a *nachalban*, a vízmosásban, ahová madarak jártak esténként inni: hollórajok, pacsirták és a sziklák közt fészkelő hatalmas fakókeselyűk, erős, félelmet nem ismerő teremtmények, amiket a mi nyelvünkön *neshernekek* nevezünk. Észrevettem, hogy a víz szintje gyorsan csökken *Av* hó egyre perzselőbb hevében. Mégis levettem tunikámat és megmostam magamat, és némi megkönnyebbülést éreztem. Ekkor hallottam, hogy megzizzennek a tamariszkuszfák, az a fajta, ami a legmostohább körülmények között is megél. Gyorsan magamra vettem köpönyegemet; féltem, hogy a leopárd, aminek területére beléptünk, utánam lopakodott, és elég éhes ahhoz, hogy prédának tekintsen.

Lépések visszhangját hallottam; megdermedtem, mozdulatlanul álltam, míg el nem tűntek. Visszatértem táborunkba; tiszta voltam, de nagyon nyugtalan. Szarvhegy szegecsekkel a földhöz rögzített kis kecskebőr sátrunkban mindenki aludt. Csak Ben Simon volt ébren. Nyugtalannak tűnt. Belepirultam a gondolatba, hogy talán ő lesett meg a tónál. Magához intett, és szemlesütve odamentem hozzá.

– Ez veszélyes – figyelmeztetett.

Még sosem szólt hozzám. Nem tudom, mit értett veszélyesnek; azt, hogy egyedül járok a pusztaságban, vagy azt, hogy a szemébe néztek. Dühös voltam attól, hogy azt gondolja, megmondhatja nekem, mit tegyek, attól, hogy úgy bánik velem, mintha gyerek lennék, vagy ami annál is rosszabb, a rabszolgája; mégis az öröm szikrája rebbent bennem, amikor észrevettem hajában a tüskés zöld leveleket. A tó mellett növény tamariszkuszokról való voltak; ez a fa az égbolt felé emeli ágait olyan talajon is, ahol semmi más nem marad meg.

HUSZONEGY VÁGÁS és az az éjszaka, amikor történt. Aztán azon kezdtem tűnődni, addig számoltam-e az időt, amíg ez megtörtént. Mire vártam? Ide vezetett a vágyam? Talán bepillantottam az Élet könyvébe, amelyben sorsunk meg van írva, és könnyű álmomban megláttam ott a nevét. Vagy csak mert irigy lány voltam, akinek semmije sincs, ezért hajlamos elvenni azt, ami más asszonyé, aki a legjobb barátnóm.

Tűzet raktam, hogy lencsepogácsát süssek a vaslapon, amit Jerusalaím városából hoztam magammal. Leguggolt mellém. Az ég hőségtől sápadt. Pacsirták repkedtek a félhomályban, méhfaló gyurgyalagok szálltak nagy csapatokban, csodálatos kék tollaik hasították a párás levegőt. Jachim ben Simonnak nagyobb hatalma volt mások felett, mint bármely férfinak, akit ismertem, és éreztem jelenlétét magam mögött. Ezúttal nem nézett rám. Csak lehajolt és végighúzta kezét a lábamon; a vágásoknál időzött, míg bőröm mintha tűzlánggal égett volna.

– Nem félsz olyan dolgoktól, amitől mások félnek – mondta.

Rádöbbsentem, hogy ebben igaza van. Még mindig nem nézett rám, de mintha ismert volna, bár fátylaimba burkolóztam. A nők többnyire gyermekeik és férjük életéért féltek. Éhezés, betegség, démonok, rabszolgaságra jutás volt félelmeik között. Álmomban orozslántól féltem, és félig hittem is, hogy felfalhat egy olyan lény, amely álmaimba belopózik. Attól féltem, angyal vár rám a sivatagban, hogy megmondja, életem hibák sorozata, hogy gyilkosnak születtem, felelős vagyok anyám haláláért, gyilkoltam, mielőtt lélegzetet vettem volna, hogy bűnöm nagyobb, mint bármelyik orgyilkosé, mert én nemcsak apám, hanem Isten szemében is bűnös vagyok.

Ben Simon elvonta kezét, de tovább éreztem érintésének forróságát. Napokig éreztem. Vajon ez azt jelenti, hogy álruhás angyal,

és azért van közöttünk, hogy engem megítéljen? Vagy csak férfi, aki vágyát vágyik kielégíteni?

*

SZINTE MEGVAKULTUNK a fehér fénytől, amely a leghevesebb órákban tűzön perzselt át sátrunk kecskebőrén. A forróságban lehetetlen volt haladni, mert olyan kegyetlen szél fújt, hogy az embert darabokra szaggathatta volna. Városi emberek voltunk, akik a pusztaságban rekedtünk; céltalan bolyongók a rablók, tolvajok és szent emberek földjén. Pusztaság volt a neve annak az elhagyatott területnek, amelyben haladtunk. Senkivel nem találkoztunk. Amikor a sápatag tó vize eltűnt a homokban, amikor a visszamaradt sár is kiszáradt és megkeményedett, nem volt már ok, hogy táborunkban maradjunk.

Ősszecsomagoltuk kevés holminkat – a kecskebőr sátrat, a kézi rokkákat, amikkel gyapjúfonalat fontunk, késeinket és a sütőlapot, egy korsót, amiben volt még némi olaj, a két sabboszi méceszt, bár sabbosz fogadáshoz nem volt már elég olajunk. Továbbmentünk, vizet keresve. Kora hajnalban, koromsötét ég alatt haladtunk lassan előre, amikor még nem volt olyan kegyetlen az idő, amikor a nap még nem jött fel a sötétből. Utunk kúthoz vezetett, de a kút rég kiszáradt. Kert mellett mentünk el, de meddő volt az a kert. Az olívfák elfonnyadtak, ezüstös leveleik összepödrödött, üres héjakká váltak. Azt mondják, a nomádok, akik ezen a pusztaságon áthaladtak, gyakran kénytelenek voltak leölni tevéiket és vérüket meginni, amikor szomjúságuknak parancsolni már képtelenek voltak. Nem volt fű, és még a legmeredekebb sziklákon félelem nélkül ugráló kőszáli kecskék sem merészkedtek erre a vad vidékre. Ide csak a leopárd járt. Titokzatos és ritka állat, de mi időnként láttuk lábnyomait. A leopárd a teremtés leggyorsabb állata; fenségesen

gyönyörű, de mindig egyedül jár. Erre a vidékre csak az jön, aki elszakadt szereteteitől. Mentünk előre; hívők voltunk, de nem volt miben hinnünk. Ajkunk oly száraz volt, hogy bőre megrepedezett és elfehéredett. Sia a maradék olívaolajat fia ajkára kente, hogy ne vérezzen. A napok úgy gyülemlettek, mint a letört száraz gallyak; hajlottan, haszontalanul. Végül találtunk egy barlangot, amely megvédett minket az erős szélről és a fénytől. Volt egy tócsányi állott víz; zavaros, felületén leheletfinom hártya; tisztátalan, mégis belemerítettük arcunkat, mint a kuttyák. A keleti szél, *Ruach Kadim* fújta Edom felől; lángoló volt a hőség. Lenvászon leplekbe burkolóztunk; vékony kelme, hűvösebb, mint a gyapjú, talán mert a nád, amiből ez az anyag készül, mocsaras vidéken nő, és megmaradt a víz a fonálban. Elfátyoloztuk arcunkat, kezünkkel tapasztottuk be fülünket; de így sem zárhattuk ki a sivatag hangját; a süvöltés úgy támadt nekünk, mintha élőlény lett volna.

NAPOKIG MARADTUNK ebben a barlangban; túlságosan fáradtak és kiszikkadtak voltunk ahhoz, hogy továbbmenjünk, ráadásul retgettünk a sivatagban járórösző római katonáktól. Tüskés ágakat találtunk, azokat égettük, hogy elriasszuk a sakálokat. Fehér füstcsík szállt fel a barlang szájától; a keserű hamu szemünket, torkunkat kaparta. Az orgyilkosok vadászni mentek, de nem találtak vadat. Imádkoztak, de nem jött enyhülés. Mégis megvágtam lábamat éles kővel. Ha én nem tartom számon a napokat, akkor senki. Ahogy telt az idő, jött az inség. Ismét azon tűnődtem, ki lesz közülünk, aki túléli a többieket. Az éhség kimerített minket. Olyan sokat aludtunk, hogy alig tudtam különbséget tenni az ébrenlét órái és álmain közt. Jerusalaím városáról álmodtam, anyámról és a tűzvirágfáról, ami a piacon nőtt. Ezek a képek valóságosabbnak tűntek számomra, mint a barlang bűze. Titokban enni kezdtem a földet a sziklák tövéből, ahol a nedvesség összegyűlt. Bőröm sötét lett; úgy tűnt, a pusztaság kiszívta az erőmet, ahogy homok ömlik ki a démon tes-

téből, ha olyan késsel szúrunk belé, amire áldást mondtak és tiszta vízzel tisztították meg.

Egy éjjel apám és Ben Simon elvágta a szamár torkát. Vannak, akik azt mondják, az állatoknak nincsen lelkük, de én hallottam, ahogy a szamár sikoltott. Olyan hang volt, amit bármely férfi és nő hallat, ha lélegzetért, életért könyörög. Amikor kirohantam a sziklák közül, még mindig visszhangzott az a sikoltás. A férfiak imában mondtak köszönetet Istennek azért, amiről maguk meg voltak győződve, hogy a szegény teremtésnek könnyű halála volt, mert rituális kést használtak; aztán egy rakás gallyból tüzet raktak és megsütötték a húsát. Láttam a nyomorult szamár sötét vérét a hegyoldalban, barlangunk alatt. Megjelentek a csillagok az égen. Némelyiket nagyon tisztán lehetett látni, mások a sötétség homályában rejtve maradtak. Megvártuk, míg feljön a hajnalcillag, amit mi *Cochav hashacharnak*, mások azonban Vénusznak neveznek; vártuk, ahogy a sápadt fénycsík remegően áttör az égen, és még egy nap életet kapunk.

Miután ettünk, tisztátalannak éreztem magamat. A szamár csontjai edényben, lében fortyogtak a tűzön, hogy a következő sabboszig legyen mit ennünk, ha leszedjük róla a maradék húst és kis adagokba porciózzuk, amit hamar felfalunk. Olyanok voltunk, mint akik visszamentek az időben; barbárok a pusztaságban. Voltak nomádok, akik pontosan így éltek; néha láttuk a nyomukat. Vad emberek, pogányok, arcuk festett, kezükben dupla élű dárda, a vasak mekegő nyelvén szólnak egymáshoz. Életük a tevéiktől függ, belőlük nyernek húst, tejet, árnyékot, amikor cserzett bőreiket sáornak kiterítik. Asszonyaik a homokban szülnek, ott iszamos feketévé pecsételik magzati levekkel a pusztaságot; halottaikat a sziklákon hagyják a dögevőknek, férfiak rendkívül veszélyesek, mert saját törvényeik szerint élnek. Senki nem menekült, aki az útjukba került. Némelyik férfinak hat felesége volt, az asz-

szonyokat úgy tartották, mint a szamarat; rosszul bántak velük, alkudtak rájuk.

Ben Simon két ilyen asszony holttestére bukkant. Szinte még gyerekek, valószínűleg nem voltak annyi idősök, hogy vérüket folyassa a hold. Menekülni próbáltak körülményeik elől, és odáig jutottak, ameddig a pusztaság engedte őket. Ben Simon vadászat közben bukkant rájuk; vékony homok és kőréteg fedte őket, egymás kezét fogták, szemük az Eljövendő Világba révedt. Mindkét asszonynak sűrű fekete haja volt, testüket népiük indigókék leple fedte. Lefeküdtek, várták a halált, ahogy a menyasszony vár a vőlegényre; tenyerük és talpuk hennával volt díszítve, gyönyörű mintákkal a *thania* szertartáson, hogy szerencsét hozzanak a férfinak, akihez feleségül mennek. Lehet, hogy férjük ok nélkül rosszul bánt velük, vagy eltaszította őket magától. Lehet, hogy még az esküvői szertartás előtt elmenekültek és eltévedtek.

A főzőedényt tisztogattam, amikor Ben Simon magához intett. Követtem, bár nem beszélünk egymással azóta, hogy veszélyre figyelmeztetett. Megmutatta nekem a két asszonyt. Nem szóltunk, nem is néztünk egymásra. Nem tudtam, miért választott ki engem, hogy megossza velem ezt a tudást, miért fedte fel előttem, hogy amikor odébb sodródott a por, és a halottak a szeme elé tárultak, ennek a vad orgyilkosnak, aki oly sok embert megölt, aki éjszakaról éjszakára vért mosott kezeiről, akinek arcát mély heg szelte ketté, most könnyezett.

Álltunk a sötétedő ég alatt azon az órán, amikor a föld színe sötétkékké változik. Ez az idő az, amikor a szabadban vándorló ember gyakran lát káprázatot, és megesküdne, hogy a sziklák, amelyeken jár, tengerré váltak. Talán a két gyermek-feleség úgy gondolta, megmenti őket a holtak tengere; ezt választották a nekik jutott élet helyett, ahol úgy bántak velük, mint az állatokkal, egy ezüstért adták-vették őket. Hirtelen megértettem. Ben Simon azt

akarja mondani nekem ezzel, hogy ő engem ilyen sorsra nem szánna soha. Védelmesne és vigyázna rám. Feltárult a sorsom, ahogy gyengéden eltemette a két nővér-feleséget; olyan biztosan tudtam, mi vár rám, ahogy az Élet Könyve megnyílt előttem.

Soha nem akarok elfutni előle.

ÉJSZAKÁNKÉNT A barlangban kucorogtam; ébren, jóval az után is, hogy a többiek elaludtak. De nem én voltam az egyetlen, akinek szeme nyitva volt. Egy késő éji órán Jachim ben Simon odajött hozzám. Mellém feküdt és átölelt. Vártam őt, mégis túlságosan meglepett; annyira, hogy mozdulni, kiáltani sem tudtam. Rám nézett, mélyebben, mint a kiszáradt kútnál és a két asszony sírjánál. Tudtam, hogy ő igazán ismer engem. Tudja, hozzászoktam, hogy mindig megteszem, amit egy férfi mond nekem, hogy kérdés nélkül követtem apámat Jerusalaimból el. De több volt bennem, és ő ezt is látta. Tudta, hogy vágyakozom, és egyedül vagyok, és csapdába ejtett az álmaimban megjelenő oroszlán és az angyal, akire vártam, és nyomaszt születésem terhe.

Lehet, hogy nemsokára meghalunk. Csontjaink fehér sziklákon fehérленek. Keselyűk falnak belőlünk, aztán sakálok vonszolnak el. Felemelkedünk a szélbe, porrá leszünk. De nem most. Még nem. Még élünk. Ben Simon a tunikám alá csúsztatta kezét. Mély, kék vénák voltak a karján, a sötétben is láttam. Éreztem férfiasságát; nekem feszült. Megrémültem, hogy kettészakít. Mégsem próbáltam megállítani. Úgy égtem, mint a gránátalma levelei *Av* havában. Egyik pillanatban zöldék, a másokban lángoló vörösek. Siának igaza volt. Olyan voltam, mint a tűzvirágfa; minél jobban égtem, annál elevenebb lettem. Ha közelebb hajol hozzám, megérezheti a tűz illatát, és figyelmeztetésnek vehette volna, de inkább a barátjának akart.

Ben Simon a combjaim közé csúsztotta kezét. Hallottam, fel-szisszenek. Másik kezével gyorsan befogta a számat. A többiek a barlang másik végében feküdtek; nem hallhatják meg. Azt súgta, hogy soha nem kér tőlem mást, csak hallgatást. Bólintottam, mire elvette kezét a számról. Érintésétől felforrósodott az ajkam. Tudni akartam valamit, mielőtt hallgatást esküszöm neki, mielőtt lenyelem szavaimat és betartom ígéretemet. Éreztem, hogy a hallgatás fogadalma szorít, de mielőtt teljessé válhatott volna, egyetlen kérdésem volt csak. Tudni akartam, hogyan szerezte arcának sebé. Titoknak tűnt, és ha tudom a titkát, talán őt is megismerem, és akkor hozzám tartozik, bár Sia férje.

Azt mondta, oroszlán ejtette rajta. Az emléktől megvonaglott. A rómaiak elfogták a Templom előtt, amikor fiatal volt, még nőtlen. Magas volt, izmos, karja erős; éppen olyan, amilyent akartak. Gladiátorokat akartak, és kitaláltak egy próbát. Tíz férfit zártak egy oroszlánnal össze. Aki túléli, azt Rómába küldik. Az első tízet megölte az oroszlán, de amikor ehhez a férfihez ért, aki mellettem fekszik, egyet csapott, aztán összeesett, lábhoz rogyott. Az állat hirtelen halált halt, azonnal kimúlt, elterült a mozaikpadlón. Az oroszlán talán előző csatáiban sebesült meg, de Ben Simon azt jelentette be a katonáknak, hogy egyetlen pillantással legyőzte. Olyan furcsa látvány volt, hogy a csodálkozó és zavart rómaiak e furcsa körülmény okait kezdték latolgatni. Ebben a pillanatban Ben Simonnak sikerült megszöknie, bár sebe még vérzett.

Elborzadt, hogy egy ilyen szép állatot gyilkolt meg, amikor legszívesebben a katonákat ölte volna meg, mert a kilenc ember egyike, akik gladiátorok lehettek volna, és előtte haltak meg, a fivére volt.

- Az igazság az, hogy keserű voltam – súgta meg bizalmasan, mintegy megmagyarázva, miért esett össze az oroszlán a lába előtt.
- Nem szerette az ízemet.

Végigsimítottam arcát a sötétben, és azon tűnődtem, milyen lehet az oroszlánál szembenézni. Lehet, hogy az állat megérezte benne valamit; azt, hogy ő oroszlánember. Megsírattam volna Ben Simon megaláztatását és a rómaiak keze általi szenvedését, ha a pusztaság nem vette volna el a könnyeimet. Lehet, én is megkese-redtem.

Azon az első éjszakán türelmes volt. Olyasmiket tett velem, amikről nem is tudtam, hogy ilyen léteznek. Mindenütt csókolt és biztatott, én is ugyanezt tegyem vele. Egy idő után abban leltem örömet, hogy az ő gyönyörét halljam, és arra készítsem, öleljen szorosabban és jobban akarjon. Amikor belém hatolt, nyitva volt a szemem. Láttam az oroszlán karmolta seb hegét és tudtam, álmaim egész végig életem történetét mondták el nekem; azt, ami történt és azt, ami történni fog. Egy másik asszony férje volt, de ezen az éjszakán csak az enyém. Meg kell mentenem magamat saját férjemtől, de már tudtam, hogy sosem lesz fiatal vőlegény, akinek családja látni akarná első véretem esküvőnk után. Csak ez a férfi van, aki azt mondja, szép vagyok. És úgy mondja, hogy elhiszem neki.

A PUSZTASÁG népe lettünk; *Elul* hava is elmúlt, leplekbe burkolózva rejteztünk el a tűző fény elől, nappal élelem után kutattunk. Elfeledkeztünk a böjti napokról. Még a sabbosz is olyan nap volt, mint a többi, bár szép és szent, és örömmel, dicsőítéssel kellett volna megemlékeznünk róla. Minden elteltő nappali óra vakítóan fehér és egyforma volt. Hamarosan már csak apám imádkozott naponta háromszor, de nemsokára felvette Ben Simonnak azt a szokását, hogy csak hajnalban mondott imákat, Jerusalaim városa felé fordulva.

Egy szerencsés napon Ben Simon fiatal vadkecskét fogott. Mivel a nőstény állat egyenesen odajött hozzám a táborban, nekem adta ajándékba. A kecske mintha az elejétől fogva rajongott volna értem; a nyomomban volt, szinte könyörgött simogatásért. Annyira meghatott, hogy nem tudtam rávenni magamat, hogy lemondjak róla annak a javára, akit jogosan illet. Sia volt Ben Simon felesége, és nálam idősebb, ám amikor magához hívta a kecskét, integetett neki és csábígtatta, az állat nem volt hajlandó odamenni hozzám, féltéken elszaladt.

Kedvencemet kötélén tartottam, hogy tejét ihassuk és joghurtot készíthessünk, amit mi *lebbenek*, mások *homesznek* neveznek; sálkendőmmel szűrtem át az aludttejet, leföleztem egy kicsit a zsíros *chem'ah-ból*, amit gyakran frissen fogyasztottunk el, mielőtt még sajt lehetett volna belőle, mert adott körülményeink között ezt az egyszerű ételt lakomának találtuk. Ásni kezdtem az árnyékban, ahol egy nagyon öreg, a széltől satnya olajbogyófa állt. Sarat találtam, amit sötét, sós vízzé szűrtem. Így már készíthettem sajtot, *haris halab-ot* úgy, hogy a keveréket kelmében sajtoltam, míg kemény, ehető nem lett. Minél több ételünk volt a kecsketej révén, annál jobban látszott, hogy Sia szenved, irigység mardossa. Egy napon láttam, hogy lehajol, és a kecskéhez beszél, és minden áron igyekszik meggyőzni ezt a vad teremtést, hogy változtassa meg vonzódását, de a kecske egyszerűen odajött hozzám. Azon tűnődtem, ez volt-e az a pillanat, amikor Sia már tudta. Bár szemét eltakarta, hallottam, hogy zokog. Ebben a pusztaságban, ahol a könyvekhez sem volt elég nedvesség, ő valahogy mégis sírni tudott.

